

Løsdriftsforeningens Forårsarrangement

Mandag den 21. marts 2016.

Refereret af Kaj Hansen.

Løsdriftsforeningens forårsarrangement fokuserede på lejemateriale og staldgødningens egnethed til biogas. Der var bedriftsbesøg på Vibæk, et af I/S Rønhaves staldanlæg og Holsted Biogas, efterfulgt af spisning, generalforsamling og indlæg om sandvaskning på Skovpavilionen i Holsted. Sidst på eftermiddagen var der mulighed for at se en sandvasker i funktion ved Torben Pedersens nyeste staldanlæg. Arrangementet havde 25 deltagere.

I/S Rønhaves staldanlæg i Vibæk.

Der var kaffe og rundstykker, før **Jørn Kjær Madsen** bød velkommen til Vibæk og fortalte om I/S Rønhaves mælkeproduktion. I/S Rønhave har en stor mælkeproduktion med godt 2200 køer. Jørn Kjær Madsen står for mælkeproduktionen, medens Johannes Lauridsen (den anden interessent) står for markdriften. Gårdene ejes personlig af de 2 interessenter.

Jørn Kjær Madsen købte i 1996 en gård ved siden af sin fars gård i St. Darum. Der var 30 ha og 30 køer. Da faderen stoppede, blev besætningen udvidet til 80 køer. I 2001 stiftede han I/S Rønhave sammen med Johannes Lauridsen, for at kunne udnytte personlige kompetencer, maskiner og anlæg mere effektivt.

I den besøgte stald går der 650 malkende køer og der skal udvides med 500 kopladser mere. I Endrup går der 850 unge malkende køer. Køer der skal malkes og fedes færdig til slagtning, går på en gård i Terp. Alle kælvninger sker på Jørn Kjær Madsens gård i St. Darum, hvor goldkøer, nykælvere og småkalve går. Tyrekalvene sælges, enkelte til avl og resten til opfedning. Kvierne er opstaldet på kviehoteller rundt omkring. Nogle benyttes til udskiftning, medens resten sælges, hovedsagelig til eksport.

Den besøgte stald blev opført for ca. 6 år siden. Den er relativ billig, med 6 rækker sengebåse, betongange med skrabere og afløb i midten, samt udvendige foderborde under halvtag i begge sider. Der satses på biogas, fordi der er store problemer med at komme af med gyllen. Derfor er sand i sengebåsene ikke aktuel. I starten benyttedes halm i sengene. Fordi halmen blev for dyr, blev der anskaffet en fiberpresse, som giver fibre med ca. 28 % tørstof. Fiberen skal strøs ud i sengebåse hver dag, for ikke at tage varme. De godt 600 køer giver fiber til 1500 sengebåse, dels på Vibæk, dels på madrasser i Endrup. Der strøs et tyndt lag hydratkalk ovenpå fiberstrøelsen. Der er ikke problemer med celletal på grund af fiberstrøelsen. De unge køer i Endrup har ca. 100.000 i celletal og de lidt ældre køer i Vibæk har ca. 200.000. Det er sjældent en ko skal udsættes på grund af celletal. Samtidig med udvidelsen af stalden i Vibæk er det planen at anskaffe en ny fibermaskine, som kan levere fiber med et højere tørstofindhold.

Bortset fra de to ejere, en HR-medarbejder, som er landbrugstekniker og en agronom, som er fodringskonsulent, er alle medarbejdere fra Ukraine og Rumænien. Ukrainerne har været her i mange år. Nu ansættes flest rumænere. En del har ægtefælle og børn i Danmark. Engelsk er arbejdssprog i I/S Rønhave.

Der er en driftsleder i hver stald. En eksamineret klovbeskærer tager sig af klovene. En medarbejder tager sig af alt det tekniske. Der er 6 malketeams, med en teamleder og to andre,

hvoraf den ene kan være praktikant. Før 3F truede med boykot, hvorfor der blev aftalt overenskomst, blev der malket 3 gange daglig og maskinerne blev udnyttet maksimalt, med megen landevejstransport til følge. Nu malkes der 2 gange daglig kl. 4³⁰ og kl. 16³⁰, ligesom der sættes på maskiner på hver ejendom for at effektivisere udnyttelsen af arbejdskraften. Jørn Kjær Madsen tror på at problemet med overenskomst kan udnyttes til noget positivt, fordi det satte fokus på arbejdskraftens mest effektive udnyttelse.

HR-medarbejderen Katrines opgave er primært at lave arbejdsplaner og finde frem til bedre arbejdsrutiner. Alle medarbejdere er på en lukket facebookgruppe, hvor medarbejderne kan ønske ferie og fridage, samt hvor arbejdsplaner og oplysninger af relevans for medarbejderne findes. Agronomen Lene laver foderplaner og foderkontrol m.m. Tidligere blev der holdt ugentlige tavlemøder, hvor opgaver og problemer blev diskuteret. Disse opgaver er nu lagt ud til driftslederne. I stedet tages forskellige problemstillinger op ved undervisning, med Jørn, Katrine og Lene som undervisere. Det kan f.eks. være om, hvorledes køer bedst malkes, hvorledes spottes halte køer, hvorledes det er bedst at omgås dyrene, eller hvorledes man kan se om et dyr er sygt.

Rundvisning på Holsted Biogas (NGF Nature Energi, Holsted).

I 2008 blev Brørup-Holsted Biogas a.m.b.a. dannet med det formål at undersøge muligheder for opførelse af et biogasanlæg. I december 2013 påbegyndtes byggeriet, som blev taget i brug i maj 2015 og indviet i august 2015. NGF Nature Energi ejer 51 % af anlægget, leverandøren af anlægget 9 % og leverandørforeningens 60 andelshavere ejer de sidste 40 %. Anlæggets pris var 200 millioner kr. Der blev tildelt 40 millioner kr. i statsstøtte.

Råmaterialet er gylle fra svin, kvæg og mink, dybstrøelse, energiafgrøder, f.eks. majs, samt industriaffald, f.eks. madaffald fra daglivarehandel og restauranter. Den producerede gas opgraderes og leveres til naturgasnettet, ligesom der benyttes naturgas til at drive anlægget. Der er 3 ansatte til at drive anlægget og 6 chauffører til at fragte gylle til og fra anlægget.

Der er 3 gyllebiler, hver med en kapacitet på 38 tons. Bilerne kører fra kl. 6 til kl. 20. Hver bil kører ca. 10 læs om dagen. Der er en tank til frisk gylle og en til afgasset gylle. Gyllen kommer gennem en masserator, som neddelser mindre fremmedlegeme som f.eks. griselegetøj, plastic m.m. Der tages tørstofprøver af gylle fra hver leverandør. Der uddeles bøder, hvis tørstofprocenten er for lav og der gives tillæg ved højere tørstofprocenter. Der modtages daglig 180 tons madaffald, med en tørstofprocent på mellem 11 og 15. Madaffaldet skal opvarmes til 71⁰ i en time for at undgå smittefare. Dybstrøelse og majs blandes af en stor kran, før en snegl fører massen til en underjordisk tank, hvor den blandes med gylle, før biomassen pumpes til reaktorerne. Den blandede biomasse afgasses i 3 primær-reaktorer og en sekundær reaktor, som hver er på 7000 m³. Biomassen opholder

sig i 20-21 dage ved 48⁰ C i primærreaktorerne. Den producerede biogas opgraderes ved at rense den for kuldioxid, vand og svovl, før den tilføres naturgasnettet. Der anvendes årligt 400.000 tons biomasse, hvilket giver 13 millioner m³ opgraderet gas.

Efter besøget kørte vi til Skovpavilionen, Vestergade 23 Holsted, hvor vi spiste frokost.

Derefter var der generalforsamling, se særskilt referat.

Kaj Stjernholm holdt et indlæg om Opicon sandvasker til kvæggylle.

Kaj Stjernholm har arbejdet med rensning af spildevand siden 1986. Stjernholm A/S projekterer, producerer, leverer og servicere anlæg til rensning af spildevand, foruden de tager sig af andre specialopgaver. Stjernholm har kontor og administration i Ringkøbing og et produktionsanlæg i Randers. Firmaet har 25 ansatte.

Deres erfaring med at vaske sand fra spildevand, benyttes i forbindelse med Opicon anlæg til at vaske sand fra gylle, således gyllen kan leveres til biogasanlæg. Efter vask kan sandet genbruges til strøelse i sengebåse. Der er opstillet nogle anlæg i Holland, et anlæg i Tyskland og 2 anlæg i Danmark. Det ene var under opbygning og indkøring hos Torben Pedersen, som er formand for Holsted Biogas. Hjertet i anlægget er en sandvasker, som er udviklet til spildevand. Den første sandvasker fra 1998 kører endnu. Alt er fremstillet i kraftigt rustfrit stål.

Den sandblandede gylle forrenses i en cyklon og ledes gennem en maserator, før den tilføres sandvaskeren. Der benyttes vaskevand fra malkestalden til sandvaskeren, således der ikke skal tilføres mere vand til gyllen, end der bliver i forvejen. I sengebåse benyttes ofte fillersand med en kornstørrelse på under 0,12 mm, fordi det er nemmest at røre op i gyllen. Sandvaskeren derimod kræver sand, hvor faldhastigheden er større end gyllens. Derfor er det nemmere at vaske sandet fra, jo grovere det er. Sand over 0,125 mm kan vaskes fra, men der foretrækkes endnu grovere sand. Torben Pedersen benytter sand med kornstørrelser fra 0,15 – 0,3 mm. Ca. 90 % af sandet kan vaskes fra til genbrug.

Når anlægget er færdigindkørt hos Torben Pedersen, skal den kunne vaske ca. 15 tons sand om dagen fra 2000 køers gylle. Torben Pedersen oplyste at han betaler 60 kr. pr. ton sand. Han forventer at omkostningerne til sandvaskning går lige op med fordelene ved sparet sand og det, at gyllen kan benyttes til biogas.

Formand Niels Tobiasen sluttede den spændende dag. Han takkede Kaj Stjernholm og de andre medvirkende og ønskede alle en god tur hjem.

Efter mødet benyttede de fleste deltagere sig af chancen for at se sandvaskerianlægget blive

demonstreret ved Torben Pedersens staldanlæg.